

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Т.О. Гайналь

ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ КУЛЬТУРИ:

Методичні рекомендації до курсу

для студентів спеціальності

8.02030101 та 7.02030101 „Філософія”

Івано-Франківськ

2012

УДК 101

ББК 87я73

Г 14

Рецензенти:

Дойчик М.В., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Радченко О.Б., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Розглянуто і рекомендовано до друку Вченою радою філософського факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Протокол № 7 від 21 березня 2012 року.

Гайналь Т.О.

Г14 Філософія в системі культури: методичні рекомендації до курсу для студентів спеціальності 8.02030101 та 7.02030101 „Філософія” / Т.О. Гайналь. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 28 с.

У методичних рекомендаціях викладено плани лекційних та семінарських занять, завдання для самостійної роботи, роботи з першоджерелами, теми есе, програмові вимоги, критерії оцінювання знань і вмінь студентів після завершення вивчення курсу.

УДК 101

ББК 87я73

© Гайналь Т.О., 2012

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тематичний план навчального курсу „Філософія в системі культури”.....	6
Зміст курсу.....	7
Програмові вимоги.....	16
Оцінювання знань студентів.....	18
Організація, порядок проведення та засоби здійснення поточного і підсумкового контролю.....	22
Рекомендована література.....	23

ПЕРЕДМОВА

Методичні рекомендації з курсу „Філософія в системі культури” розроблений з урахуванням засад Болонської декларації 1999 р., офіційних документів Болонського процесу, а також на основі Закону України „Про вищу освіту”, Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р., (№ 161) наказу Міністерства освіти і науки України від 23 січня 2004 р. (№48) „Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу”, наказу Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2005 р. (№ 774) „Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”, Положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, затвердженого вченою радою 28 листопада 2006 р., протокол № 4 Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника на 2010/2011 навчальний рік, затвердженого наказом ректора від 27 серпня 2010 р. (№ 462).

Метою викладання курсу для студентів філософського факультету є з’ясування значення філософії як основи культуротворчого процесу, її місця в системі культури. Це дасть змогу розширити бачення підходів (та їх проблематичності) до визначення культури та філософії, більш чітко виокремити образи філософії в історії філософії та культурі, з’ясувати найвагоміші функції філософії по відношенню до культури.

Спецкурс передбачає розгляд сучасних проблем культури в умовах глобалізації та інформатизації суспільства, динаміки зміни філософського осмислення процесів, що відбуваються.

В процесі викладання значна увага приділятиметься активізації вже наявного знання студентів та міждисциплінарному підходу до вивчення матеріалу. Підтримуватиметься вміння самостійно, творчо і критично мислити та висловлюватися.

Завданнями вивчення спецкурсу полягають у набутті та розширенні студентами

– **знань** про підходи до визначення філософії та культури, культурно-історичні корені філософії, образи філософії в творах філософів, основні функції філософії щодо культури та особистості, труднощі, небезпеки та досягнення сучасної філософії в умовах кризи культури, глобалізаційних процесів у суспільстві;

– **вмінь** аналізувати та давати критичну оцінку явищам, підходам та проблемам, які будуть розглядатися в процесі вивчення спецкурсу,

сформувати своє бачення філософії, культури та їх взаємозв'язку, яке може бути відображеним у студентських філософських есе.

Мета проведення лекцій: розглянути основні типи дефініцій та підходів до розуміння сутності культури. З'ясувати витoki та передумови виникнення філософії як способу духовного освоєння світу. Ознайомити з основними підходами до розуміння сутності філософії. З'ясувати місце філософії та варіативність її проявів у процесі становлення культури. Розглянути філософію як зразок літератури. Виділити основні функції філософії та її незаперечне значення для розвитку культури та особистості. Виявити проблеми сучасної культури та філософії.

Завдання лекційних занять полягає у формуванні знань про типологію дефініцій культури, культурно-історичні корені філософії, роль філософії в культуротворчому процесі, основні проблеми сучасної філософії та **вмінь** користуватись категоріальним та поняттєвим апаратом, самостійно аналізувати культурні процеси сучасності та місце філософії в їх рефлексуванні.

Мета та завдання проведення семінарських занять: поглиблення знань, одержаних на лекційних заняттях; вдосконалення навичок самостійної роботи з текстом за заданим планом; формування критичної оцінки інформації, вміння використовувати одержане знання при написанні кваліфікаційних робіт, есе, тезах доповідей.

В процесі роботи студентів над опануванням курсу передбачається використання різних методів навчання: лекційних, семінарських занять, колоквиумів, дискусій. Запропонований перелік форм самостійної та індивідуальної роботи охоплює: теми для доповідей та пошукової роботи, теми для есе, роботу з першоджерелами, перегляди кінофільмів із подальшим обговоренням в аудиторії. Особливою вимогою до всіх форм роботи є самостійність у судженнях та діалогічність (в тому числі та перш за все на семінарських заняттях).

Формою підсумкового контролю знань є екзамен.

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
„Філософія в системі культури”**

№	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семинари	Самостійна робота
1.	Підходи до визначення культури і філософії	4	2	2
2.	Культурно-історичні корені філософії	2	2	3
3.	Образи філософії в історії філософії.	2	2	4
4.	Філософія як основа культуротворчого процесу.	2	2	2
5.	Взаємозв'язок філософії та літератури	4	4	2
6.	Поліфункціональність філософії в житті особистості та культури.	2	2	2
7.	Філософія та культура в умовах глобалізації.	2	4	2
		18	18	126
Разом:		162		

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Підходи до визначення культури і філософії

Мета вивчення: розглянути основні типи дефініцій та підходів до розуміння сутності культури.

Основна проблема: залежність місця філософії в системі культури від розуміння сутності культури.

План лекції

1. Проблемність визначення поняття „культура”.
2. Культура і цивілізація.
3. Основні типи філософії та її взаємозв'язок із цивілізаційними процесами.

Основні поняття теми: культура, цивілізація, природа, цивілізаційний процес, цінності культури, аксіологія, семіотика, соціологія.

План семінарського заняття

1. Основні типи визначень поняття „культура”.
2. Протиставлення (чи не протиставлення) понять „культура” та „цивілізація” в історії філософії.
3. Місце філософії в культурному та цивілізаційному поступі.

Завдання для опрацювання першоджерел та написання есе

1. Прочитати та опрацювати працю Н.Бердяєва „Воля до життя і воля до культури” (Бердяєв Н. Воля к жизни и воля к культуре // На переломе: Философские дискуссии 20-х годов: Философия и мировоззрение / Сост. П.В. Алексеев. – М.: Политиздат, 1990. – С. 73-83).

2. Теми есе:

Підстави розрізнення культури та цивілізації.

Сучасна людина: продукт культури чи цивілізації?

Яким ми бачимо майбутнє людської культури (цивілізації)?

В чому позитивні аспекти цивілізації?

„Голодний митець” сучасності: міф чи реальність.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Дайте визначення понять „філософія”, „культура”, „цивілізація”.
2. Чим відрізняються культура і цивілізація?
3. Що таке „культурні цінності”?
4. На яких підставах розмежовують культуру і цивілізацію?
5. Завдяки чому ми вважаємо філософію складовою культури?

Література

1. Гатальська С.М. Філософія культури / С.М. Гатальська. – К.: Либідь, 2005. – С. 44-101.
2. Мотрошилова Н.В. Рождение и развитие философских идей: Ист.-филос. очерки и портреты / Н.В. Мотрошилова. – М.: Политиздат, 1991. – С. 18-39.

3. Основы современной философии: учебник для высших учебных заведений. – СПб.: Изд-во „Лань”, 2002. – С. 246-258, 324-346.
4. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій / В.Л. Петрушенко. – Л.: Магнолія плюс, 2005. – С. 471-493.
5. Философия: учебник для высших учебных заведений. – Р. н/Дону: Изд-во „Феникс”, 2000. – С. 343-389.

Тема 2. Культурно-історичні корені філософії

Мета вивчення: з'ясувати витоки та передумови виникнення філософії як способу духовного освоєння світу.

Основна проблема: філософія як один із варіантів бачення людиною світу та свого місця в ньому.

План лекції

1. Філософія і повсякденність.
2. Філософія і міфологія.
3. Філософія і паранаукове знання.

Основні поняття теми: повсякденність, буденна свідомість, міфологія, міф, паранаукове знання, свідомість.

План семінарського заняття

1. Буденна свідомість та повсякденність.
2. Міф, міфологема та міфологічне мислення і їх місце в житті людини.
3. Паранаукове знання як варіант відповіді на питання взаємозв'язку людини зі світом.

Завдання для опрацювання першоджерел та написання есе

1. Опрацювати статтю Х.Ленка „Спорт як сучасний міф?” (Ленк Х. Спорт как современный миф? // Разум и экзистенция: Анализ научных и вненаучных форм мышления. – СПб.: РХГИ, 1999. – С.126-148).
2. Підготувати термінологічний словник до теми.
3. Теми есе:

Співвідношення наукового та паранаукового знання у процесі пізнання світу.

Українська міфологія та філософія: точки дотику.

Буденний світогляд чи професійна філософія: хто ближчий до істини?

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Форми свідомості.
2. Специфічні риси буденної свідомості.
3. В чому особливість міфології?
4. Назвіть основні риси міфологічної свідомості.
5. Яке місце міфології в сучасному світі?
6. Якими є підстави для розрізнення наукового та паранаукового знання?

7. Чим зумовлене вивчення повсякденності у філософії?
8. В межах якого філософського напряму розвинулося вчення про повсякденність?

Література

1. Вейн П. Чи вірили греки у свої міфи? / Поль Вейн. – Львів: Каменяр, 2003. – 170 с.
2. Гарфинкель Г. Исследование привычных оснований повседневных действий / Гарольд Гарфинкель // Социологическое обозрение. – Том 2. – № 1. – 2002. – С. 42-70.
3. Основы современной философии: учебник для высших учебных заведений. – СПб.: Изд-во „Лань”, 2002. – С. 246-258, 324-346.
4. Разум и экзистенция: Анализ научных и вненаучных форм мышления. – СПб.: РХГИ, 1999. – С. 114-125, 187-204.
5. Философия: учебник для высших учебных заведений. – Р. н/Дону: Изд-во „Феникс”, 2000. – С. 343-389.
6. Шюц А. Избранное: Мир, светящийся смыслом / Альфред Шюц / Пер. с нем. и англ. – М.: „Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – 1056 с.

Тема 3. Образи філософії в історії філософії

Мета вивчення: розглянути основні підходи до розуміння сутності філософії.

Основна проблема: плюралістичність поглядів на філософію, що зумовлено специфікою предмету її дослідження.

План лекції

1. Філософія як прагнення до мудрості та „мистецтво правильного життя”.
2. Філософія як критерій наявного та належного.
3. Сцієнтична інтерпретація філософії.

Основні поняття теми: мудрість, розумність, сцієнтизм, антисцієнтизм, раціональність, ірраціональність, етика, мораль, моральність, екологічна етика.

План семінарського заняття

1. Предмет дослідження філософії в історичному перерізі.
2. Філософія та наука. Сцієнтизм у філософії: перспективи та шляхи розвитку.
3. Філософія як один із критеріїв правильного, гармонійного чи праведного життя.

Завдання для опрацювання першоджерел та написання есе

1. Прочитати та опрацювати працю Х.Ортеги-і-Гассета „Чому ми знову прийшли до філософії?” (Ортега-и-Гассет Х. Почему мы вновь пришли к философии? // Ортега-и-Гассет Х. Дегуманизация искусства и другие

работы. Эссе о литературе и искусстве / Х. Ортега-и-Гассет Пер. исп. / Сост. И. Тертерян, Н. Матяш; Послес. Н. Матяш. – М.: Радуга, 1991. – С. 9-40.

2. Переглянути фільм „Життя Девіда Гейла” (США-Німеччина-Великобританія, 2003; реж. Алан Паркер) та брати участь в його обговоренні.

3. Яким бачив призначення філософії Платон в „Апології Сократа” (Платон. Діалоги / Платон / Пер. з давньогр.– К.: Основи, 1995. – С. 20-42)?

4. Теми есе:

Про що можемо говорити – про філософію чи філософії?

Про досяжність ідеалів, що запропоновані нам філософами.

Чому так мало тих, хто жив, як учив?

Куди веде філософія?

Філософія – мистецтво ставити чи давати відповіді?

Завдання для самоаналізу та самоперевірки

1. Які відмінності між філософією та наукою?
2. Основні ознаки наукового знання.
3. Який взаємозв'язок між етикою та філософією?
4. Чим зумовлена поява екологічної етики та які її перспективи?
5. Що таке розумність, мудрість, ерудованість?

Література

1. Делёз Ж., Гваттари Ф. Что такое философия? / Пер. с фр. и послесл. С.Зенкина / Ж. Делёз, Ф. Гваттари. – М.: Академический Проект, 2009. – 261 с.
2. Путь в философию. Антология. – М.: ПЕР СЭ; СПб.: Университетская книга. – 445 с.
3. Разум и экзистенция: Анализ научных и вненаучных форм мышления. – СПб.: РХГИ, 1999. – С. 114-125, 187-204.
4. Сагатовский В.Н. Философия развивающейся гармонии: философские основы мировоззрения / В.Н. Сагатовский. – СПб.: Изд-во Санкт-Петербур. ун-та, 1997. – 224 с.
5. Соколов В.В. Философия как история философии / В.В. Соколов. – М.: Академический Проект, 2010. – 843 с.

Тема 4. Філософія як основа культуротворчого процесу

Мета вивчення: з'ясувати місце філософії та варіативність її проявів у процесі становлення культури.

Основна проблема: багатогранність філософії, що дає їй можливість проникати у всі сфери людського життя.

План лекції

1. Філософія як світогляд.

2. Філософія як осердя культурних універсалій. Категоріальний зміст культурних універсалій.
3. Філософія як ідеологія.
4. Філософія і сучасне мистецтво.

Основні поняття теми: світогляд, мистецтво, ідеологія, філософська література, есеїстика, культурні універсалії, соціокультурна поведінка, антропосоціогенез.

План семінарського заняття

1. Світогляд та його різновиди.
2. Способи соціокультурної поведінки як основа антропосоціогенезу.
3. Категоріальний зміст культурних універсалій.

Завдання для опрацювання першоджерел та написання есе

1. Опрацювати працю К.Поппера „Якою мені бачиться філософія” (Поппер К. Какой мне видится философия // Путь в философию. Антология. – М.: ПЕР СЭ; СПб.: Университетская книга. – С. 123-137.).
2. Теми есе:
Філософія як ідеологія: приклади в історії та ризики втілення.
Сучасне мистецтво та філософія.
Філософія та кіно
Чи філософія робить людину особистістю?

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Що таке світогляд?
2. Що таке ідеологія?
3. Дайте визначення понять „людина”, „особистість”, „індивідуальність”.
4. Наведіть приклад культурних універсалій.

Література

1. Вежбицкая Анна. Понимание культур через посредство ключевых слов / Пер. с англ. А.Д.Шмелева. – М.: Языки славянской культуры, 2001. – 288 с.
2. Вейдле В. Умирание искусства // Самосознания европейской культуры XX века. – М.: Изд-во политической литературы, 1991. – С. 268-290.
3. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / С.Б. Кримський. – К.: ПАРАПАН, 2003. – С. 8-22.
4. Ортега-и-Гассет Х. Дегуманизация искусства // Самосознания европейской культуры XX века. – М.: Изд-во политической литературы, 1991. – С.230-264.
5. El toros: Как возможна философия кино? Исследования. Интервью. Эссе. Переводы. Кинотексты / Редкол.: Д. Петренко,

Л. Стародубцева. – Харьков: El topos Cinema Club Foundation, 2009. – 229 с.

Тема 5. Взаємозв'язок філософії та літератури

Мета вивчення: проаналізувати філософію як зразок літератури.

Основна проблема: труднощі у визначенні межі між уявною дійсністю літератури і змодельованою, але все-таки об'єктивною, дійсністю філософії.

План лекції

1. Традиції філософської есеїстики: античність, Відродження, Новий час, сучасність.
2. Специфіка філософії як літератури.
3. Філософія як текст та як інтерпретатор тексту (філософська герменевтика).

Основні поняття теми: література, герменевтика, есе, есеїстика, філософська література, мова, мовлення.

План семінарського заняття

1. Схожість та відмінність філософії і літератури.
2. Історія філософії як історія філософської есеїстики.
3. Філософська герменевтика. Мова як універсальний культурний код.

Завдання для опрацювання першоджерел та написання есе

1. Що дає підстави зараховувати твори А. Камю до філософії та літератури (на прикладі прочитаних творів)? Що є критерієм філософської літератури?
2. Навести приклад української філософської літератури.
3. Теми есе:

Вплив літератури романтизму на становлення некласичної філософії.

Взаємозв'язок літературної та філософської творчості представників французького екзистенціалізму.

Взаємозв'язок літератури та філософії у творах Г. Сковороди.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Наведіть приклади філософської есеїстики в історії філософії.
2. Якими є принципи філософської герменевтики?
3. Чим відрізняються мова та мовлення?
4. Чим філософія відрізняється від художньої та наукової літератури?
5. Яким Ви бачите майбутнє філософії як літератури?

Література

1. Агеєва Віра Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму / Віра Агеєва. – К.: Факт, 2008. – 360 с.
2. Алексеев А.П. Философский текст: идеи, аргументация, образы / А.П. Алексеев. – М.: Прогресс-Традиция, 2006. – 328 с.

3. Бахтин Н.М. Философия как живой опыт. Избранные статьи. Составление, послесловие, комментарии С.Федякина / Н.М. Бахтин. – М.: Лабиринт, 2008. – 240 с.
4. Камю А. Избранное: Пер. с фр. / Вступ. ст. С. Великовского; Ил. А. Еремина. – М.: Правда, 1990. – 480 с.
5. Мислителі німецького романтизму / Упор. Леонід Рудницький та Олег Фешовець. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – 588 с.

Тема 6. Поліфункціональність філософії в житті особистості та культури

Мета вивчення: розглянути основні функції філософії та її незаперечне значення для розвитку культури та особистості.

Основна проблема: попри велику кількість функцій філософії, які виділяють дослідники, людству не вдалося вирішити жодної зі світоглядних проблем, що були підняті тисячоліття тому.

План лекції

1. Філософія і виховання.
2. Філософський критицизм та його вплив на творення культури.
3. Філософська творчість як спосіб самореалізації та самовираження „людини культурної”.

Основні поняття теми: філософський критицизм, самореалізація, самоактуалізація, творчість, виховання.

План семінарського заняття

1. Філософія як спосіб виховання „людини культурної”.
2. Філософський критицизм та його роль для становлення ідеалів культури.
3. Філософська творчість як один із варіантів самоактуалізації.

Завдання для опрацювання першоджерел та написання есе

1. Опрацювати уривок праці Д.Разєєва „Регулятивна і виховна функції філософії” (Разєєв Д. В сетях феноменологии. Гуссерль Э. Основные проблемы феноменологии / Д. Разєєв, Э. Гуссерль. – СПб.: Изд-во Санкт-Петербург. ун-та, 2004. – С. 193-217).

2. Теми есе:

Філософська творчість: дух часу чи стан душі?

Чи є сенс у вивченні філософії як навчальної дисципліни?

Філософія змінила (чи не змінила) мій погляд на світ та себе.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Що властиве творчості як людській діяльності?
2. Що таке евристика?
3. В чому полягає виховна функція філософії?
4. Чи можемо назвати філософом викладача з філософії?

Література

1. Гераимчук И.М. Філософія творчества: Монографія / И.М. Гераимчук . – К.: ЕКМО, 2006. – 120 с.
2. Гуревич П.С. Проблема целостности человека / П.С. Гуревич. – М., 2004. – 178 с.
3. Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання /В.Л. Петрушенко. – Львів: Вид-во державного ун-ту „Львівська політехніка”, 2000. – 296 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософське знання: онтологія, епістемологія, аксіологія / В.Л. Петрушенко. – Л.: Ахілл, 2005. – 320 с.
5. Суспільство на порозі ХХІ ст.: філософське осмислення плинного світу. – К.: Укр. Центр духовної культури, 1999. – 267 с.

Тема 7. Філософія та культура в умовах глобалізації

Мета вивчення: розглянути проблеми сучасної культури та філософії.

Основна проблема: криза культури, яку ми дістали у спадок ХХ ст., ускладнена глобалізаційними процесами, що захопили всі сфери життя.

План лекції

1. Протистояння глобалізму і культури.
2. Філософський аналіз культурного партикуляризму та універсалізму.
3. Практична філософії в сучасному світі.

Основні поняття теми: глобалізм, глобалізація, партикуляризм, універсалізм, екологічна філософія.

План семінарського заняття

1. Філософія політики і культура.
2. Екологічна філософія.
3. Комунікативна філософія та поле її діяльності в умовах інформатизації та віртуалізації.

Завдання для опрацювання першоджерел та написання есе

1. Опрацювати працю (чи уривок за бажанням) Ю.Габермаса „Майбутнє людської природи” (Хабермас Ю. Будущее человеческой природы / Ю. Хабермас / Пер. с нем. – М.: Весь мир, 2002. – С. 9-115).

3. Теми есе:

Вирішення екологічної кризи засобами екологічної філософії та екологічної етики: утопія чи реальність?

Чи виправдав себе лібералізм як форма правління?

Людина ХХІ ст.: можливі проблеми та здобутки.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Що таке глобалізація?
2. Що таке універсалізм та партикуляризм?
3. Що таке євгеніка?
4. Чим займається філософія політики?

Література

1. Глобальный дискурс: сборник статей / Под ред. Л.В.Савина. – Сумы: Университетская книга, 2003. – 142 с.
2. Грани глобализации: Трудные вопросы современного развития. – М.: Альпина Паблишер, 2003. – 592 с.
3. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі / Пер. з нім., примітки та післямова А.Єрмоленка / В. Гьосле. – К.: Лібра, 2003. – 248 с.
4. Людина і культура в умовах глобалізації: Збірник наукових статей. – К.: ПАРАПАН, 2003. – 400 с.
5. Маєр-Абіх К.М. Повстання на захист природи. Від докiлля до спiльносвiту / Переклад з нім., післямова, примітки А. Єрмоленка. – К.: Лібра, 2004. – 193 с.
6. Фрiдмен Томас Л. Лексус і оливкове дерево: Зрозуміти глобалізацію / Томас Л. Фрiдмен / Пер. з англ. – Львів: І, 2002. – 626 с.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

1. Проблемність визначення поняття „культура”.
2. Культура і цивілізація.
3. Основні типи філософії та її взаємозв'язок із цивілізаційними процесами.
4. Філософія і повсякденність.
5. Філософія і міфологія.
6. Філософія і паранаукове знання.
7. Філософія як прагнення до мудрості.
8. Філософія як критерій наявного та належного.
9. Сцієнтична інтерпретація філософії.
10. Філософія як „мистецтво правильного життя”.
11. Предмет дослідження філософії в історичному перерізі.
12. Філософія та наука. Сцієнтизм у філософії: перспективи та шляхи розвитку.
13. Філософія як світогляд.
14. Філософія як осердя культурних універсалій. Категоріальний зміст культурних універсалій.
15. Філософія як ідеологія.
16. Філософія і сучасне мистецтво.
17. Світогляд та його різновиди.
18. Способи соціокультурної поведінки як основа антропосоціогенезу.
19. Категоріальний зміст культурних універсалій.
20. Традиції філософської есеїстики: античність, Відродження, Новий час, сучасність.
21. Специфіка та еволюція філософії як літератури.
22. Філософія як текст та як інтерпретатор тексту (філософська герменевтика).
23. Схожість та відмінність філософії і літератури.
24. Історія філософії як історія філософської есеїстики.
25. Філософська герменевтика. Мова як універсальний культурний код.
26. Філософія і виховання.
27. Філософський критицизм та його вплив на творення культури.
28. Філософська творчість як спосіб самореалізації та самовираження „людини культурної”.
29. Протистояння глобалізму і культури.
30. Філософський аналіз культурного партикуляризму та універсалізму.
31. Пріоритетність практичної філософії в сучасному світі.

32. Філософія політики і культура.
33. Екологічна філософія.
34. Комунікативна філософія та поле її діяльності в умовах інформатизації та віртуалізації.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Контроль успішності студентів здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою. Академічні успіхи студента відображаються у відомостях успішності за 100-бальною, національною та шкалою ECTS. Співвідношення між шкалою оцінок ECTS, національною шкалою оцінювання та стобальною шкалою оцінювання відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Співвідношення між шкалою оцінок ECTS, національною шкалою оцінювання та 100-бальною шкалою оцінювання

<i>Шкала ECTS</i>	<i>Національна шкала</i>		<i>Університетська шкала (бали)</i>
A	5 («відмінно»)	зараховано	90 – 100
B	4 («добре»)		80 – 89
C			70 – 79
D	3		60 – 69
E	(«задовільно»)		50 – 59
FX	2 («не задовільно»)	не зараховано	26 – 49 (із можливістю повторного перескладання)
F			1 – 25 (з обов'язковим повторним курсом)

Оцінки **«відмінно»** заслуговують студенти, знання котрих підтверджують усебічну й глибоку обізнаність із матеріалом навчальної дисципліни, в тому числі ґрунтовне вивчення коментаторської літератури. Ця оцінка засвідчує також вільне орієнтування студента у суміжній проблематиці курсу, виконання практичних та завдань самостійної й індивідуальної роботи.

Оцінка **«добре»** передбачає ґрунтовні знання в обсязі навчальної програми дисципліни, належне вивчення матеріалів із переліку основної та частково додаткової літератури, ключових дискусійних ділянок курсу, часткове виконання практичних завдань та завдань самостійної й індивідуальної роботи. На таку оцінку заслуговує відповідь, яка підтверджує, що курс засвоєний студентом в обсязі основного матеріалу, але знання додаткової та коментаторської літератури мають частковий характер.

Оцінка «*задовільно*» передбачає володіння студентом знаннями в обсязі навчальної програми. А саме: знання основних літературних джерел, обізнаність із проблематикою курсу. Але, набутого обсягу знань недостатньо для всебічного осмислення суті навчальної дисципліни та розв'язання проблемних ситуацій у реальних соціокультурних умовах на належному фаховому рівні.

Оцінка «*незадовільно*» ставиться тоді, коли відповіді студента підтверджують часткове (в окремих випадках – цілком незадовільне) засвоєння змісту курсу, відсутність мінімальних знань, необхідних для формування практичних навичок роботи в реальних соціокультурних умовах.

Відповідно до видів контролю знань і вмінь набутих студентом, 100-бальна шкала передбачає врахування оцінок поточної успішності, підсумкових балів, балів за контрольну роботу, балів за індивідуальну роботу, а також балів, отриманих за підсумками складання форми підсумкового контролю.

Розподіл максимальної кількості балів у процесі оцінювання знань студентів за підсумками десятого семестру з дисципліни „Філософія в системі культури”

(форма підсумкового контролю – іспит)

Підсумковий бал із навчальної дисципліни за результатами навчання (максимально 100 балів) розраховують згідно з вимогами підсумкового контролю у формі іспиту. Бал складається із, по-перше, підсумкового семестрового балу (балу за семінарські заняття – максимально 25 балів, балу за модульну контрольну роботу – максимально 20 балів, балу за індивідуальну роботу – максимально 5 балів та (в окремих випадках) балу за участь у науковій роботі¹ –максимально 10 балів), що в сукупності становить максимально 50 балів; по-друге, – підсумків складання іспиту (максимально 50 балів).

Підсумкову оцінку поточної успішності обчислюють за показниками роботи на семінарських заняттях у формі оцінки, яка становить середнє арифметичне (заокруглене до сотих) усіх отриманих оцінок за семінарські заняття та оцінок за відпрацьовані заняття. Незадовільні оцінки (за винятком відпрацьованих) не враховують під час додавання оцінок, але вони входять до переліку загальної кількості одержаних оцінок. Приклад визначення підсумкового балу за семінарські заняття із згаданої навчальної дисципліни² показано в табл. 2.

¹ Студентові, який бере активну участь у студентській науковій роботі (має наукові публікації, виступи на наукових конференціях, є членом студентського наукового гуртка, був учасником олімпіад чи конкурсів з відповідної дисципліни), за поданням наукових керівників та рішенням кафедри до підсумкового семестрового балу додається максимально 10 балів (за умови, що підсумковий семестровий бал не перевищує 50 балів).

² Підсумковий бал за семінарські заняття обчислюється з урахуванням коефіцієнта «5»

Таблиця 2

**Приклад обчислення підсумкового балу за семінарські заняття
з навчальної дисципліни
„Філософія в системі культури”
(згідно з вимогами підсумкового контролю у формі іспиту)**

<i>Тема (№ п/п)</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Підсумкова оцінка за семінарські заняття в семестрі</i>	<i>Підсумковий бал за семінарські заняття</i>
Тема 1.	3	$(3+4+4+5+4+5+0+3+5)/9$ $= 3,66$	$3,66 \times 5 = 18,3$ ≈ 18 балів
Тема 2.	4		
Тема 3.	4		
Тема 4.	5		
Тема 5.	4		
Тема 6.	5		
Тема 7.	2		
Тема 8.	3		
Тема 9.	5		

Під час обчислення підсумкового балу враховуються: оцінки поточної успішності, виставлені в процесі проведення семінарських занять; підсумковий бал за контрольну роботу; бал за індивідуальну роботу та, у зазначених випадках, – бал за участь у науковій роботі. Приклад обчислення семестрового балу навчальної дисципліни „Філософія в системі культури”³ подано в табл. 3.

³ Підсумковий бал за семінарські заняття обчислюється з урахуванням коефіцієнта «5»

Таблиця 3

Приклад обчислення семестрового балу навчальної дисципліни „Філософія в системі культури” (згідно вимог підсумкового контролю у формі екзамену)

<i>Тема (№ п/п)</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Підсумкова оцінка за семінарські заняття у семестрі</i>	<i>Підсумковий бал за семінарські заняття⁴</i>	<i>Індивідуальна робота⁵</i>	<i>Модульний контроль⁶</i>	<i>Іспит⁷</i>	<i>Підсумковий бал навчальної дисципліни⁸</i>
Тема 1.	3	$(3+4+4+5+4+5+0+3+5)/9 = 3,66$	$3,66 \times 5 = 18,3 \approx 18$ балів	4 бали	15 балів	40 балів	77 балів
Тема 2.	4						
Тема 3.	4						
Тема 4.	5						
Тема 5.	4						
Тема 6.	5						
Тема 7.	2						
Тема 8.	3						
Тема 9.	5						

⁴ максимально 25 балів

⁵ максимально 5 балів

⁶ контрольна робота - максимально 20 балів

⁷ максимально 50 балів

⁸ максимально 100 балів

ОРГАНІЗАЦІЯ, ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА ЗАСОБИ ЗДІЙСНЕННЯ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Система оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни „Філософія в системі культури” розроблена згідно з діючими вимогами й охоплює поточний, модульний та підсумковий контроль знань.

Поточний контроль

Поточний контроль рівня знань студентів здійснюється під час проведення лекційних, семінарських, індивідуальних консультаційних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їхньої підготовленості до виконання конкретних завдань.

Завдання поточного контролю рівня знань студентів – виявити обсяг, глибину та якість сприйняття (засвоєння) матеріалу; а також виявити прогалини у знаннях студентів і реалізувати можливості їх усунення; стимулювати інтерес студентів до предмета.

Форми здійснення поточного контролю рівня знань студентів: усне опитування; письмове опитування; тести; дискусійне обговорення; індивідуальне розв’язання практичних завдань, творчих проблемних запитань. За підсумками поточного контролю знань, результати якого відображені в оцінках за семінарські заняття, наприкінці семестру виводять підсумкову оцінку поточного рівня успішності студентів – середнє арифметичне всіх отриманих оцінок.

Пропуски занять студенти відпрацьовують обов’язково. Студент зобов’язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня його пропуску. Невідпрацьовані вчасно пропущені заняття є підставою для недопуску студента до складання модульного контролю, заліку чи іспиту.

За бажанням студента дозволяється також відпрацювання однієї незадовільної оцінки, отриманої на семінарських заняттях в тому ж порядку. Якщо заняття не відпрацьоване в зазначений термін, отриману негативну оцінку враховують під час визначення підсумкової оцінки.

Модульний контроль

Модульний контроль (сума балів за окремих змістовий модуль) здійснюють на підставі оцінювання знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – контрольної роботи. Завдання модульного контролю полягає в перевірці розуміння та ступеня засвоєння певного матеріалу (теми).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Агеева В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму / Віра Агеева. – К.: Факт, 2008. – 360 с.
2. Аксиологічні аспекти трансформації сучасного українського суспільства. Всеукраїнська науково-практична конференція 27-28 квітня 2007 року (м.Івано-Франківськ). – Івано-Франківськ, 2007. – 232 с.
3. Актуальні проблеми трансформації моральних цінностей сучасного українського суспільства: Всеукраїнська науково-практична конференція (10-11 травня 2010 року): Матеріали доповідей та виступів. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010. – 160 с.
4. Алексеев А.П. Философский текст: идеи, аргументация, образы / А.П. Алексеев. – М.: Прогресс-Традиция, 2006. – 328 с.
5. Бердяев Н. Воля к жизни и воля к культуре // На переломе: Философские дискуссии 20-х годов: Философия и мировоззрение / Сост. П.В. Алексеев. – М.: Политиздат, 1990. – С. 73-83.
6. Барышков В.П. Аксиология личностного бытия / Под ред. В.Б. Устьянцева. – М.: Логос, 2005. – 192 с.
7. Бахтин Н.М. Философия как живой опыт. Избранные статьи. Составление, послесловие, комментарии С.Федякина / Н.М. Бахтин. – М.: Лабиринт, 2008. – 240 с.
8. Брандт Г.А. Философская антропология феминизма. Природа женщины / Г.А. Брандт. – СПб.: Алетейя, 2006. – 160 с.
9. Введение в философию: Учебник для вузов. В 2 ч. Ч.2 / Фролов И.Т., Араб-Оглы Э.А., Арефьева Г.С. и др. – М.: Политиздат, 1989. – 639 с.
10. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / Пер. с англ. А.Д.Шмелева. – М.: Языки славянской культуры, 2001. – 288 с.
11. Вейдле В. Умирание искусства // Самосознания европейской культуры XX века. – М.: Изд-во политической литературы, 1991. – С. 268-290.
12. Вейн П. Чи вірили греки у свої міфи? / Поль Вейн. – Львів: Каменяр, 2003. – 170 с.
13. Визуальное (как) насилие. Сборник научных трудов / отв. ред. А.Р.Усманова. – Вильнюс: ЕГУ, 2007. – 380 с.
14. Гарфинкель Г. Исследование привычных оснований повседневных действий / Гарольд Гарфинкель // Социологическое обозрение. – Том 2. – № 1. – 2002. – С. 42-70.
15. Гаспарян Д.Э. Введение в неклассическую философию / Д.Э. Гаспарян. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2011. – 398 с.

16. Гатальська С.М. Філософія культури / С.М. Гатальська. – К.: Либідь, 2005. – С. 44-101.
17. Гераимчук И.М. Философия творчества: Монография / И.М. Гераимчук. – К.: ЭКМО, 2006. – 120 с.
18. Глобальный дискурс: сборник статей / Под ред. Л.В. Савина. – Сумы: Университетская книга, 2003. – 142 с.
19. Гобозов И.А. Куда катится философия. От поиска истины к постмодернистскому трепу (Философский очерк) / Гобозов И.А. – М.: Издатель Савин С.А., 2005. – 200 с.
20. Грани глобализации: Трудные вопросы современного развития. – М.: Альпина Паблишер, 2003. – 592 с.
21. Гуревич П.С. Проблема целостности человека / П.С. Гуревич. – М., 2004. – 178 с.
22. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі / Пер. з нім., примітки та післямова А.Єрмоленка / В. Гьосле. – К.: Лібра, 2003. – 248 с.
23. Делёз Ж., Гваттари Ф. Что такое философия? / Пер. с фр. и послесл. С.Зенкина / Ж. Делёз, Ф. Гваттари. – М.: Академический Проект, 2009. – 261 с.
24. Етико-аксіологічні аспекти трансформації сучасного українського суспільства – Івано-Франківськ: Видавець І.Я.Третяк, 2009. – 180 с.
25. Евлампиев И.И. Становление европейской неклассической философии во второй половине XIX – начале XX века / И.И. Евлампиев. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2008. – 229 с.
26. Ермоленко А.Н. Этика ответственности и социальное бытие человека (современная немецкая практическая философия) / А.Н. Ермоленко. – К.: Наукова думка, 1994. – 200 с.
27. Камю А. Избранное: Пер. с фр. / Вступ. ст. С. Великовского; Ил. А. Еремина. – М.: Правда, 1990. – 480 с.
28. Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олександр Борисович Киричок. – Полтава: РВВ ПДАА, 2010. – 381с.
29. Концептуальні виміри екологічної свідомості: Монографія / Кисельов М.М., Деркач В.Л., Толстоухов А.В. та ін. – К.: Вид. Парапан, 2003. – 312 с.
30. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / С.Б. Кримський. – К.: ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
31. Лук'янець В.С., Соболев О.М. Філософський постмодерн: Навчальний посібник для викладачів, аспірантів, студентів вузів, які спеціалізуються в галузі гуманітарних дисциплін / В.С. Лук'янець, О.М. Соболев. – К.: Абрис, 1998. – 352 с.

32. Людина в лабіринті перспектив / А.В. Толстоухов, О.Є. Перова, О.М. Рубанець та ін. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2004. – 220 с.
33. Людина і культура в умовах глобалізації: Збірник наукових статей. – К.: ПАРАПАН, 2003. – 400 с.
34. Маєр-Абіх К.М. Повстання на захист природи. Від доквілля до спільноsvіту / Переклад з нім., післямова, примітки А. Єрмоленка. – К.: Лібра, 2004. – 193 с.
35. Мартен Д. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Домінік Мартен, Жан-Люк Мецжер, Філіп П'єр; Пер. з фр. Є. Марічева. – К.: Вид. дім „КМ Академія”, 2005. – 302 с.
36. Межуев В.М. Идея культуры. Очерки по философии культуры / В.М. Межуев. – М.: Прогресс-Традиция, 2006. – 408 с.
37. Мислителі німецького романтизму / Упор. Леонід Рудницький та Олег Фешовець. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – 588 с.
38. Многомерный образ человека: Комплексное междисциплинарное исследование человека. – М.: Наука, 2001. – 237 с.
39. Мотрошилова Н.В. Рождение и развитие философских идей: Ист.-филос. очерки и портреты / Н.В. Мотрошилова. – М.: Политиздат, 1991. – 464 с.
40. Ортега-и-Гассет Х. Дегуманизация искусства и другие работы. Эссе о литературе и искусстве / Х. Ортега-и-Гассет Пер. исп. / Сост. И. Тертерян, Н. Матяш; Послес. Н. Матяш. – М.: Радуга, 1991. – 639 с.
41. Особистісні цінності і переконання філософа та історико-філософський процес: Тези Всеукраїнської наукової конференції „XXI Читання, присвячені пам'яті засновника Львівсько-Варшавської філософської школи К. Твардовського”, 11-12 лютого 2009 року / Відп. за випуск В.Л. Петрушенко. – Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2009. – 128 с.
42. Основы современной философии: учебник для высших учебных заведений. – СПб.: Изд-во „Лань”, 2002. – 384 с.
43. Остапенко В.В. Дофілософські форми усвідомлення світу: Текст лекції з курсу філософії для студентів всіх спеціальностей та форм навчання / В.В. Остапенко. – Львів: ЛПІ, 1991. – 54с.
44. Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання /В.Л. Петрушенко. – Львів: Вид-во державного ун-ту „Львівська політехніка”, 2000. – 296 с.
45. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій / В.Л. Петрушенко. – Л.: Магнолія плюс, 2005. – 506 с.

46. Петрушенко В.Л. Філософське знання: онтологія, епістемологія, аксіологія / В.Л. Петрушенко. – Л.: Ахілл, 2005. – 320 с.
47. Платон. Діалоги / Платон / Пер. з давньогрек. – К.: Основи, 1995. – 394 с.
48. Порус В.Н. У края культуры (философские очерки) / В.Н. Порус. – М.: „Канон+”, РООИ „Реабилитация”, 2008. – 464 с.
49. Путь в философию. Антология. – М.: ПЕР СЭ; СПб.: Университетская книга. – 445 с.
50. Разеев Д. В сетях феноменологии. Гуссерль Э. Основные проблемы феноменологии / Д. Разеев, Э. Гуссерль. – СПб.: Изд-во Санкт-Петерб. ун-та, 2004. – 368 с.
51. Разум и экзистенция: Анализ научных и вненаучных форм мышления. – СПб.: РХГИ, 1999. – 402 с.
52. Розин В.М. Понятие и современные концепции техники / В.М. Розин. – М., 2006. – 255 с.
53. Сагатовский В.Н. Философия развивающейся гармонии: философские основы мировоззрения / В.Н. Сагатовский. – СПб.: Изд-во Санкт-Петерб. ун-та, 1997. – 224 с.
54. Сидорина Т.Ю. Философия кризиса: Учебное пособие / Т.Ю. Сидорина. – М.: Флинта, Наука, 2003. – 456 с.
55. Соколов В.В. Философия как история философии / В.В. Соколов. – М.: Академический Проект, 2010. – 843 с.
56. Суспільство на порозі ХХІ ст.: філософське осмислення плинного світу: Навчальний посібник (Відп. ред. Пазенок В.С.). – К.: Укр. Центр духовної культури, 1999. – 272 с.
57. Толстоухов А.В. Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє / А.В. Толстоухов. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. – 308 с.
58. Философия: учебник для высших учебных заведений. – Р. н/Дону: Изд-во „Феникс”, 2000. – 576 с.
59. Фрідмен Томас Л. Лексус і оливкове дерево: Зрозуміти глобалізацію / Томас Л. Фрідмен / Пер. з англ. – Львів: Ї, 2002. – 626 с.
60. Хабермас Ю. Будущее человеческой природы / Ю. Хабермас / Пер. с нем. – М.: Весь мир, 2002. – 144 с.
61. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас. – СПб.: Наука, 2001. – 379 с.
62. Хрестоматія по філософії. Учебное пособие. Издание второе, переработанное и дополненное. – М.: ПБОЮЛ М.А.Захаров, 2001. – 576 с.

63. Шюц А. Избранное: Мир, светящийся смыслом / Альфред Шюц / Пер. с нем. и англ. – М.: „Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – 1056 с.
64. El topos: Как возможна философия кино? Исследования. Интервью. Эссе. Переводы. Кинотексты / Редкол.: Д. Петренко, Л. Стародубцева. – Харьков: El topos Cinema Club Foundation, 2009. – 229 с.